

Секція: Фінанси, гроші і кредит, страхування і біржова справа

Коваленко Дмитро Іванович

кандидат економічних наук

доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

Заболотний Олександр Валерійович

магістр кафедри фінансів та

фінансово-економічної безпеки

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

СИСТЕМА КОМПЛЕКСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні підприємства функціонують в умовах невизначеності та непередбачуваності – виникають різні підприємницькі небезпеки та загрози: зменшення обсягів виробництва, недобросовісна конкуренція, шахрайство, корупція, рейдерство, недосконале комерційне законодавство, криміналізація суспільства, влади та бізнесу. Така ситуація потребує створення комплексної системи економічної безпеки як держави в цілому, так і окремих суб'єктів господарювання [1].

Проблемам визначення дефініції «економічна безпека підприємства» та формування комплексної системи економічної безпеки підприємства присвячені численні роботи вітчизняних і зарубіжних науковців, проте єдиної, усталеної думки ще не вироблено.

Так, в окремих роботах вітчизняних науковців економічна безпека суб'єкта господарювання розглядається як захищеність його діяльності від негативних впливів зовнішнього і внутрішнього середовища,

спроможність швидко нейтралізувати різноманітні загрози або адаптуватись до зовнішніх умов функціонування без значних негативних наслідків.

Інші автори економічну безпеку характеризують як універсальну категорію, яка віддзеркалює захищеність суб'єктів соціально-економічних відносин на всіх рівнях, починаючи з держави і закінчуючи кожним її громадянином. Зміст цього поняття розглядається як система засобів, яка забезпечує економічну стабільність підприємства, а також сприяє підвищенню рівня добробуту працівників [2].

В нинішніх умовах недостатність уваги до проблеми забезпечення належного рівня економічної безпеки вітчизняних підприємств є однією з причин, яка не дозволяє створити належні умови щодо підвищення економічної ефективності їх діяльності, а також створює загрозу функціонуванню та розвитку підприємницької діяльності в цілому [3].

Створення системи комплексного забезпечення економічної безпеки бізнесу зводять до протистояння, захисту від різноманітних економічних злочинів (пограбування, шахрайство, фальсифікація, підпали, недобросовісна конкуренція, промислове та комерційне шпигунство, інформаційна безпека тощо). Безсумнівно, боротьба з цими загрозами є важливою сферою в діяльності підприємства, але поняття економічної безпеки підприємства має більш широке значення [4, с.17].

Комплексна система економічної безпеки підприємства також розглядається як сукупність взаємозалежних організаційних, правових і технічних заходів, спрямованих на протидію небезпекам та загрозам діяльності підприємства та його економічної безпеки. Особливістю такої комплексної системи економічної безпеки є те що вона включає в себе всі власні ресурси підприємства, а також можливості зовнішніх суб'єктів забезпечення економічної безпеки [5].

Формування системи комплексного забезпечення економічної безпеки підприємства має здійснюватись на базі наступних методичних

положень. Кожне підприємство, що функціонує у зовнішньому середовищі, є системою взаємопов'язаних елементів і саме та межі внутрішніх і зовнішніх зв'язків цієї системи можуть утворюватися прогалини, через які реалізуються різні види загроз її економічній безпеці.

Система комплексного забезпечення економічної безпеки не може бути універсальною або однаковою на різних підприємствах, установах чи організаціях. Її відмінність і унікальність залежить від багатьох специфічних виробничих факторів, промислового потенціалу, ринкової позиції, якості та кількості структури персоналу.

Система економічної безпеки суб'єкта господарювання повинна мати комплексний характер, оскільки передбачає забезпечення фінансової, виробничої, науково-технічної, кадрової, екологічної, інформаційної, фізичної, майнової та інших складових безпеки.

Комплексне забезпечення економічної безпеки підприємства можливе за умов наявності детально продуманої концепції, яка повинна включати мету системи забезпечення економічної безпеки, її завдання, принципи діяльності, об'єкт і суб'єкт, стратегію і тактику [6].

Комплексне забезпечення економічної безпеки передбачає систему взаємопов'язаних заходів організаційно-правового характеру, що здійснюються спеціалістами відповідних органів, служб, підрозділів, спрямованих на захист основних інтересів особистості, підприємства та держави від протиправних дій з боку певних дій суб'єктів, що можуть призвести до значних фінансових та інших втрат в перспективі [6].

Метою системи комплексного забезпечення економічної безпеки є нейтралізація або мінімізація впливу зовнішніх і внутрішніх загроз ефективній діяльності підприємства, у тому числі його фінансовим, матеріальним, інформаційним, кадровим ресурсам [6].

Досягнення поставленої мети можливо шляхом вирішення конкретних завдань, що акумулюють усі напрями забезпечення безпеки. Серед основних завдань системи економічної безпеки підприємства

доцільно віокремити: захист законних прав і інтересів підприємства і його співробітників; збір, аналіз, оцінка даних і прогнозування розвитку обстановки; вивчення партнерів, клієнтів, конкурентів, кандидатів на роботу; виявлення, попередження і припинення можливої протиправної та іншої негативної діяльності співробітників підприємства на шкоду його безпеці; забезпечення збереження матеріальних цінностей і відомостей; отримання необхідної інформації для розроблення найбільш оптимальних управлінських рішень з питань стратегії і тактики економічної діяльності компанії тощо [7].

Складовими системи комплексного забезпечення економічної безпеки підприємства є об'єкт і суб'єкт, інструменти та важелі її забезпечення та організація ефективних дій персоналу. Безпосередніми об'єктами захисту є всі ті ресурси, які є базисом господарської діяльності і на які спрямовані зусилля охоронного характеру [6].

Об'єктами системи забезпечення економічної безпеки виступають, зокрема, різні види діяльності (виробнича, комерційна, постачальницька, управлінська та ін.); майно і ресурси (фінансові, матеріально-технічні, інформаційні, інтелектуальні та ін.); персонал, керівники, різні структурні підрозділи, служби, партнери, співробітники, які володіють інформацією, що є комерційною таємницею, тощо [8].

Система економічної безпеки підприємства може функціонувати лише тоді, коли її завдання будуть реалізовані за рахунок комплексу безпекозабезпечуючих практичних дій.

Література:

1. Гапак Н.М. Економічна безпека підприємства: сутність, зміст та основи оцінки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dSPACE.uzhnu.edu.ua>.
2. Сосновська І.М. Поняття та значення економічної безпеки виробничо-господарської діяльності підприємств [Електронний

- ресурс]// І. М. Сосновська / Ефективна економіка. – 2015. – № 9. –
Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4303>.
3. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В., [за ред. Т.Г. Васильціва]. – Львів: ВИДАВНИЦТВО, 2012. –386 с.
 4. Іванюта Т. М., Заїчковський А. О. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 256 с.
 5. Краївська І.А. Комплексна система економічної безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://eprints.kname.edu.ua/38624/2/91-94\(1\).pdf](http://eprints.kname.edu.ua/38624/2/91-94(1).pdf).
 6. Коваленко К.В. Основи створення комплексної системи економічної безпеки підприємства: теоретичний аспект / К.В.Коваленко // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. – 2008. – № 3. – С. 134–139.
 7. Фоміченко І.П., Баркова С.О. Формування системи управління економічної безпеки на підприємствах України / І.П. Фоміченко, С.О. Баркова/ Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2013. – № 3 (23). – С. 57-66.
 8. Хринюк О.С. Система забезпечення економічної безпеки підприємства: основні елементи [Електронний ресурс] / О.С. Хринюк, М.Р. Корчовна/ Ефективна економіка. – 2015. – № 3. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3927>.